

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editură: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

1

VIRGIL ENĂTESCU – COLONEL

Lector univ. Dr. Cristina PUȘCAȘ¹

Născut la 6 octombrie 1900, în Orodel, jud. Dolj

Perioada de detenție: 2 ianuarie 1953 - 30 iunie 1954²

Centre de detenție: Oradea și Timișoara³

Virgil Enătescu s-a născut într-o familie cu încă patru copii: Ioan, colonel, comandantul Garnizoanei Oradea; Mircea, avocat, mort în război; Aurelia, învățătoare, și Florica, medic. Colonelul Ioan Enătescu, după Dictatul de la Viena, în calitate de comandant al Garnizoanei Oradea, este cel care a predat cheia orașului reprezentanților Armatei Maghiare. La scurt timp, acesta a fost închis în una dintre clădirile din actualul campus al Universității din Oradea, dar cu ajutorul ordonanței sale, și legând cearșafuri, a reușit să coboare de la etaj și să evadeze, trecând în România. Ulterior, după instaurarea regimului comunist, colonelul Ioan Enătescu a fost și el arestat pentru trei luni⁴.

Virgil Enătescu, absolvent al Liceul Teoretic Craiova, promoția 1917, respectiv al Școlii de Ofițeri Activi Infanterie București în 1920, s-a remarcat atât în Primul Război Mondial, cât și în cel de al Doilea Război Mondial, prin actele sale de vitejie. A fost decorat prin dispoziția Majestății Sale Regele Mihai I cu ordinul „Steaua României” cu spade pentru „fapte de arme săvârșite în războiul contra Rusiei Sovietice”.

Represaliile nu vor înceta să apară la scurt timp după instaurarea noii ordini politice, astfel că în cadrul amplei campanii de epurare din cadrul Armatei Române, locotenent colonelul Virgil Enătescu a fost trecut în rezervă pe 16 mai 1946.

În ziua de 2 ianuarie 1953 a fost arestat într-un lot de 27 de persoane, Virgil Enătescu fiind acuzat de „delict de omisiune a denunțării”⁵. Mai exact, fostul colonel al Armatei Române a fost acuzat că a știut despre o organizație subversivă care urmărea „răsturnarea regimului actual și să acapareze în mâinile lor posturile de conducere ale țării. [...] Printre planurile acestor dușmani ai clasei muncitoare îi găsim și pe aceia de a trece cu avionul în Iugoslavia, de a solicita sprijinul celui mai înfocat dușman al țărilor de democrație populară, călăul Tito și complicii lui”⁶. Virgil Enătescu cunoștea „existența organizației subversive care are ca scop răsturnarea regimului. Fiind solicitat să se încadreze în această organizație refuză, însă promite că în momentul oportun o să dea ajutor organizației”⁷. A primit o condamnare de 2 ani⁸, care la recurs a fost redusă la un an și șase luni⁹.

„Scurgerea timpului, încremenită în întuneric era cea mai groaznică senzație ce te putea înnebuni. Atunci, a încercat ca momentul aducerii mâncării să-l ia ca și criteriu de orientare în timp. Când se deschidea vizeta ușii groase de stejar și i se întindea gamela cu mâncare, își nota o linie pe un răboj de pe perete. Cu o

¹ Lector universitar, Facultatea de Jurnalism Oradea, muzeograf Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal, secția Muzeul Orașului Oradea

² Arhiva personală Mariana Casian, fiica lui Virgil Enătescu, Bilet de Libertate nr. 6964/1954 Enătescu Virgil.

³ Fișe Matricole Penale Ienetscu Virgil, accesibile pe site-ul I.I.C.C.M.E.R. – [https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*I*I%2001.%20Ia\(n\)tropol%20-%20Ikrich*Ienetscu%20Virgil](https://www.iicmer.ro/fise-matricole-nou/?drawer=Fise%20matricole%20penale%20-%20Detinuti%20politici*I*I%2001.%20Ia(n)tropol%20-%20Ikrich*Ienetscu%20Virgil), accesat la data de 24.04.2020.

⁴ A.p.C.L.P., Informație oferită de Mariana Casian, fiica lui Virgil Enătescu.

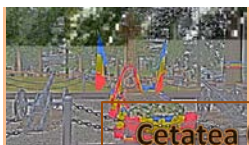
⁵ Arhiva personală Mariana Casian, fiica lui Virgil Enătescu, Sentința nr. 508 din 21 octombrie 1953 a Tribunalului Militar Teritorial Timișoara.

⁶ *Ibidem.*

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*

⁹ Idem, Sentința nr. 210 din 22 martie 1954 a Tribunalului Militar Teritorial Timișoara.

Cetatea Cavalerilor

Avram Iancu -150

Nr. 7 (23)/IULIE 2022

pietricică adâncea zgârietura ca să poată fi pipăită cu degetul. Aceste linii marcau mesele, iar două mese marcau o zi¹⁰, relatează fiul lui Virgil Enătescu. Ce mai mare parte a detenției a petrecut-o la Penitenciarul Timișoara, acolo unde deținuții politici „croșetau cu bețe de chibrituri. Din bucăți mici de os, cu cioburi de sticlă sculptau cruciulițe”¹¹.

După eliberare, Virgil Enătescu a avut dificultăți să se încadreze în câmpul muncii. Abia în martie 1956 s-a angajat ca desenator la Școala de Meserii Oradea, reușind cel mult să ocupe un post de administrator imobile, pensionându-se în iunie 1967.

A avut doi copii, Virgil Enătescu, medic psihiatru în Satu Mare, membru al Academiei Române, și Mariana Casian, medic stomatolog în Oradea.

A decedat în ziua de 17 decembrie 1986¹².

¹⁰ Virgil Enătescu (fiul), *Cascada amintirilor*, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011, p. 117.

¹¹ *Ibidem*, p. 128.

¹² A.p.C.L.P., Informație oferită de Mariana Casian, fiica lui Virgil Enătescu.